

# Mezuniyet Sonrası Geri Bakınca

## İLKYAR ve Kar...

İLKYAR deyince aklınıza ilk ne gelir??

Çocuklar gelir elbette.

Kimi zaman ağlamaklı,

kimi zaman çaresiz,

kimi zaman ürkek

ama her zaman masum...

3 sene evvel ben de acaba bu çocuklar nasıl oluyor da insanları bu şekilde kendine çekiyor, bir otobüs dolusu adamı sabah güneş doğmadan yollara düşürüyor merakıyla sormuştum nedir bu İLKYAR diye?

Ve yollara düşmüştük. Öğrenecektik neymiş bu İLKYAR diye? Kimmiş bu çocuklar diye? İlk projenin tedirginliği ile daha ne olup bittiğini anlamaya çalışırken Suat'la beraber Fizik etkinliğinde deneyler gösterirken, karın birden bastırıp yolları kapatmasıyla Küre Dağlarında saatlerce mahsur kalışımız da ilk anda çocuklar kadar yer ediyor aklımda. Saat sabahın 6'sı Küre dağlarının geçit vermeyen yamaçları ve cep telefonları dahi çekmeyen yardım bekleyen bir otobüs dolusu insan...

O an ilk sorunun cevabını az çok almıştık hem İneboulu'da geçirdiğimiz bir gün hem de Küre Dağları'nda geçirdiğimiz saatler bana neymiş bu İLKYAR sorusunun cevabını vermişti.



Kimmiş bu çocuklar? Sorusunun cevabını tam manasıyla almak ise Ağlı'ya nasip olmuştu. Karlar altında ulaştığımız, herşeyden uzak yaşamaya ve okumaya çalışan çocuklar, akşamları yatakhanelerinin henüz tamirat görmediği zamanki pencereleri kırık olduğu ve yatakhanelerin içersine kar yağdığı için montla bereyle ve 1 tane battaniyeyle uyumaya çalışan çocuklar... Akşam uyurken ayaklarımın ucunda yağın karı hissederken bir yandan da koğuş tipi yatakhane uyuyan onlarca çocuğu gözlemlerken alıyorum cevabımı.

### **Artık gönül verme vakti...**

İLKİYAR'ın gönüllülerinin ve pektabii Antalya Kaş'taki Erhan'ın deyimiyle "Beyaz Saçlı Amca"nın dağ-taş, kar-kış demeden bu işe gönüllü olduklarını yerinde tecrübe ettikten sonra, bu işe verilmesi gereken daha fazla gönül olması gerektiği gerçeğiyle yüzyüze kalıyorum. Normalde çoğu zaman sabah uyanıp okula gitmekte bile zorlanan, derslerine düzenli olarak devam etmekte sıkıntı çeken (ki bunu da en iyi bilenlerden birisi "Beyaz saçlı amca"dır) getir götür, kaldır indir işlerinden nefret eden ve tembellikte sınır tanımayan biriyken gönüllü olarak sabahın erken saatinde Depoya gidip saatlerce koli kaldırıp indirmesini ve sabahları saat 3-4'te kalkıp yollara düşmesini anlatan bir hikayeye sahip olacağımı nerden bilebilirdim ki? Üstelik bunları, hatta çok daha fazlasını yapan yüzlerce gönüllüyle tanışacağımı ve hayata dair umutlarımın beklentilerimin değişebileceğini...

Ve bunları bana ve diğer yüzlercesine en ufak bir "of" bile dedirmeden yaptırın binlerce, onbinlerce çocuğun sevgisi ve gülümsemesi karşısında bizim verdiklerimizin çok da kaydadeğer olmadığını anlıyorum. Günümüzün tüketim çılgınlığında baş rolü oynayan kredi kartı reklamlarını değiştirip insanlara "Orda bir YİBO var" mesajını verebilsek keşke:

Bir Tübitak Kitabı: 5 TL

Bir Bilim Otobüsü: 400.000 TL

Bir Çocuğun Gülümsemesi: Paha Biçilemez...

Evet o kredi kartlarının, banka hesaplarındaki milyarlarca elektronik paranın satın alabileceği sayısız şey vardır ancak geri kalanlar için ne kredi kartlarının limitleri ne de banka hesapları yeter, gönül vermek gerekir.



### **Ve İLKİYAR Projeleri...**

Bu işe gönül verip yollara düşmeye başladığımızda sınıflara girdiğimde her sınıfta aynı soruyu sormaya başlamıştım “MERAK Nedir?” diye. Tabi sayısız cevap aldım bu sorulara, arkasından gelen “Peki siz hiç MERAK ettiniz mi?” sorusuna verilen cevap sayısı ise ne yazık ki hiç de çok değildi. İLKYAR’ın misyonu belliydi. Bir gün içinde çocuklara çok şey öğretemezsiniz ama bir gün içinde Çocuklara binlerce şeyi merak ettirebilirsiniz. İLKYAR’ın artık emektar sayılabilecek şoförlerinden İsmail Abi’nin “Küçükken şoförlüğe olan merakım Kitaplara olsaydı şimdiye ben bilim adamı olurum” şeklinde kurduğu cümle aslında herşeyi özetliyor. İLKYAR profesörüyle, gönüllüsüyle, şoförüyle, bağışçısıyla hep aynı şeyi hedefliyor. Bu çocuklar Merak etmeli, sorgulamalı....

İlk projeme gittiğimde Kastamonu’da Suat’la Fizik etkinliğine girdiğimde, çocukların meraklı gözlerle Jiroskopu ve Levitronu izleyişleri hakikaten bu çocuklara fırsat sağlanırsa bu çocuklar yönlendirilirse her birinin bir “Çoban Hüseyin” olma potansiyeline sahip olabileceği duygusunu yerleştirmişti bana.

Çorum Kargı’da Yaratıcı Drama etkinliğinde, kız çocuğunu okula gönderip okutmayı hedefleyen idealist babayla, kızların okumasına karşı çıkan cahil muhtarın canlandırıldığı sahneye kendiliğinden girip, “Ben bu ilçenin yeni kaymakamıyım bakın ben de kızım ama okudum, buralara geldim” deyip muhtarı bir güzel fırçalayan Hatice’nin önüne koyduğu büyük hedefler ve sahneye dahil olurken gösterdiği yaratıcılık,



Muş’ta Robot etkinliğinde robot Asimo’yu gösterirken araya girip ben bunun daha kolay hareket edenini yaparım adını da Asimo değil İsmail koyarım diyen Muşlu İsmail’in robot aşkı,

Erzurum Horasan’da Girişimcilik etkinliği yaparken sonradan Kayseri’den geldiğini öğrendiğim öğrencinin, daha etkinliğin ilk dakikasında sorduğum “Girişimci kime denir?” sorusuna verdiği “Mesela burda çok fazla patates ekilip hasatı yapılıyor, ancak mahsülün çoğu uzak yerlere

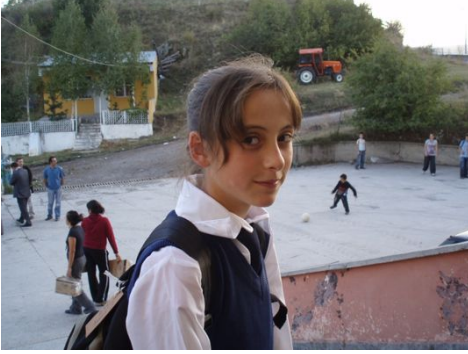
gönderilip orda işleniyor, Horasan’da akıllı bir girişimci olsa buraya patates cipsi fabrikası kurup az maliyetle bir sürü kâr ederdi” cevabıyla ortaya koyduğu girişimci ruhu,

Ve daha niceleri...

Elbette hepsinin doktor, mühendis ya da öğretmen olması değil hedefimiz. Aralarından yazarların, sanatçıların ve daha nice başka şekillerde de topluma yararlı olacak insanların çıkması en büyük temennimiz.

Edirne Karağaç’lı darbuka virtüözü Özcan müzisyen olmalı mesela, ya da Şırnak İdil’de drama etkinliğinde harikalar yaratan Dilbar Tiyatro eğitimi almalı, Muş Malazgirt’te yazdığı şiirlerle okul dergisinde kendine bir köşe edinen Yonca şair olmalı...

Bu çocukları düşününce onbilerce kilometre yol gitmek de, sabah ezanı bile okunmadan yollara düşmek de gözüne görünmüyor insanın tabiki..



### **Çocuklar Tamam da ya diğerleri?**

Bu “diğerleri” kısmına elbette öğretmenlerden başlamak lazım. Birçoğu büyük şehirlerde üniversite okuyup daha ilk görev yeri olarak YİBO’lara atanmış vefakar öğretmenler. Ben kendimde öğretmen olabilme sorumluluğunu taşıyabileceğimi göremediğim için zamanında bu ihtimali değerlendirmemiştim bile, bugün baktığımda mühendis olmasaydım kesin öğretmen olurum herhalde diye düşünüyorum. Tabi bunda YİBO’larda gördüğümüz çocuklar için gecelerini gündüzüne katan ve bir çoğu da bizim akranlarımız olan öğretmenlerin payı büyük.

Gece yarısı belletmen olarak kaldıkları okulda hastalanan çocukları hastaneye götüreni, daha 1. Sınıfta YİBO’ya gelip altını ıslatan çocukların kıyafetlerini yıkayanı, çocukları seri halde traş edip banyoya sokanı, sırf çocuklar ders dışında da okulda sosyal anlamda kendilerini geliştirebilsin diye çırpınanı kısaca hayatını çocuklara feda eden öğretmenlerin hakkını ödemek mümkün mü?

Ve işin bir diğer “diğerleri” Veliler...

Zaman zaman Hüseyin Hoca'nın ikna edebilmek için saatlerce dil döktüğü ve ne yazık ki zaman zaman istenmeyen durumlarla karşı karşıya kalmamıza sebep olan veliler. Suç onların değil elbette eğitilmemiş, belli kalıpların içinde ve adına "namus", "töre", "adet" dedikleri bazı olgularla hayatlarına yön verilen bu insanları yakalamak da çocukları yakalamak kadar kolay olabilse keşke. Aslında projeye gittiğimiz YİBO'lara onları da çektiğimizde yaptıklarımızı, çocuklarımızla paylaştığımızı onlar da gördüğünde İLKYAR'ı tanıdıklarında okumanın ne denli çocuklarının hayatlarını değiştireceğini gördüklerinde bize hak verdiklerini görebilmemiz mümkün.



Urfa Viranşehir'de bir Pazartesi sabahı 2 tane kuzen çocuğu sınıfa getiren bir baba, bir büyükanne ve bir annenin Fen etkinliğinin ortasında sınıfa girmesi ve sınıfın dikkatini başka bir noktaya çekmesinden sonra, yardımına yetişen "enerji topunu" kullanarak, büyük anne, baba ve anneye birlikte 2 çocuktan oluşturduğum elektrik devresi aklıma geliyor hep velileri düşündüğümde. Çocuk büyükannesinin burnuna dokunduğunda yanan ve ses çıkaran enerji topu büyük annenin o kadar çok hoşuna gitmiş olacak ki hayranlık ve mutluluk içindeki bakışlarını untabilmek mümkün değil. Keşke az biraz Arapça da bilseydim de söylediklerini anlayabilseydim. Baba ve çocuklar dışında ailenin diğer fertleri Türkçe bilmediğinden çok sağlıklı bir iletişim kuramamıştık ama bir pinpon topu ve basit bir ampül ve pilden oluşan küçücük bir enerji topu bizim iletişimimiz için yeterli olmuştu o an. Büyükanne ve aile fertleri durumdan o kadar memnundu ki ellerindeki 5 litrelik pet bidondaki inekten yeni sağıldığı besbelli sarımtırak renkteki ve bizim şehirlerde asla bulamayacağımız "gerçek sütü" bana vermek istedi bir teşekkür olarak. Eğer onlara da ulaşabilirsek onları da yakalamak hiç de zor değil.

**Peki herşey çok mu kolay bu projelerde?**

Değil elbette değil ...

Zaman zaman iletişimde karşılaşılan sorunlar, okulların sahip olduğu lojistik sorunlar, kimi zaman süresi haftayla ifade edilecek kadar uzayabilen duş alma bekleme süreleri ve daha neler neler...

İğdır Gödeklî’de daha okul yeni açılmışken 1. Sınıflara gittiğim bir yaratıcı drama etkinliği sırasında karşılaştığım bir durum da aklımdan hiç çıkmayanlar arasında bu konu da. Etkinlik odasından çıkarken çocuklarla drama tekniklerini kullanarak birbirleriyle tanıştırma etkinliği yapmayı planlayarak sınıfa gidiyorum. Sonra da sınıfın çok sıcak ve havasız olduğunu farkedip etkinliği bahçeye taşımayı planlıyorum. Ve o an, İLKİYAR’ı anlatmaya başladığımda farkediyorum ki çocukların hiçbiri Türkçe bilmiyor. Hemen etkinlik dilini Kürtçeye çevirip orda bulunan bir lise öğrencisinin yardımıyla ve daha önce öğrendiğim toplasan 15 kelime ve 5 cümleyi geçmeyen “beginner” seviye Kürtçemle etkinliği devam ettirmeye çalışıyorum. Ben “Beje Neva Taçiye?” şeklinde etkinliği yönetmeye çalışırken yanımızdan geçen Hüseyin Hoca’nın yüzünde beliren gülümseme daha da bir enerji veriyor bana. Daha sonra, sonlara geldiğimizde çocuklardan birinin “ben o dili bilmiyorum ki abi” deyişiyile irkiliyorum. Üstünden başından ve yüzünden anlaşılacağı üzere muhtemelen yeni gelen öğretmenlerden birinin çocuğu olan bu kardeşimi düşünüyorum sonra acaba uyum sağlayabilecek mi diğerlerine diye.



Batısındaki Roman vatandaşlarının yaşadığı parçalanmış aile sorunlarından doğusundaki töre, terör lianeti altında okumaya çalışan, kimi zaman yoksulluktan, kimi zaman çevre baskılarından kimi zaman okul yetersizliğinden hayatlarına yön veremeyen çocukların tek kurtuluşu olan YİBO’ların değerini anlamak çok da zor değil.

Evet sorunlar var her şey toz pembe değil. Fiziksel yetersizlikler ve yoksulluk var belki ama tıpkı Walt Disney’in fareler arasında küçük bir odada yaşamını sürdürürken, bu farelerden esin alarak çizdiği Mickey Mouse’ın Dünya’nın en çok tanınan çizgi film karakteri olması örneğinde olduğu gibi bunlardan olumlu sonuçlar çıkarmaya bakmak da bizim ve çocuklarımızın elinde, ya da “elimizde olmayan sebepler” ve “dışardan gelen baskılar” şeklinde tanımladığımız sorunlar karşısında Galileo

gibi “Dünya Dönüyor siz inansanız da inanmasanız” da deyip ismini nesiller sonrasına aktarmak da. Yeterki merak etsinler ve yeterki ne biz ne de onlar “sorun” diye gördüğümüz şeyler karşısında yılmayalım.

### **Sona gelirken...**

Ben bu satırları yazarken Bilim Otobüsü Kuzey Doğu Anadolu’da bir yerlerde bir YİBO’da ve onlarca gönüllüsüyle çocuklara “Merak” dağıtmakta. Sıkıcı Ofis ortamında Üretim aşamalarını kontrol etmek yerine son 3 seferdir olduğu gibi yine 2 hafta boyunca YİBO’larda olmayı çok isterdim. Ve biliyorum ki bunu benim gibi isteyen yüzlerce İLKYAR gönüllüsü var. Onların varlığının vermiş olduğu mutlulukla sona gelirken daha önce hem Ankara’da hem İstanbul’da İLKYAR’ın çocukları için söyleyen Leman Sam’ın da dediği gibi:

“Daha Gidecek çok yolumuz var”

İbrahim Alper Ozan

ODTÜ Makine Mühendisliği 2010 Mezunu

Çocuklarımız, ilk göz ağrılarımız, ilk sevdiğimiz, ilk yar’larımız...

[www.ilkyar.org.tr](http://www.ilkyar.org.tr) [ilkyar@ilkyar.org.tr](mailto:ilkyar@ilkyar.org.tr)

